

JÄÄHYVÄISET NUIVUUELLE

Näin maahanmuutto pelastaa Suomen

Suomalaisten hyvinvoinnin parantaminen edellyttää lisää työllisiä. Koska työikäinen väestö supistuu, välttämätön tapa lisätä työllisten määrää on osaamisperusteisen maahanmuuton lisääminen.

Sen sijaan, että arvioimme maahanpääsyn edellytyksiä työpaikan perusteella, meidän tulisi arvioida maahan pyrkivän todennäköisyyksiä työllistyä tai työllistää.

Osaajista kilpailevat maailmalla kaikki muutkin, joten Suomen on keskityttävä tekemään Suomeen muutto mahdollisimman helpoksi osaajille ja edistettävä perheiden viihtymistä.

Ehdotamme 10 kohdan ohjelmaa, jolla Suomeen saadaan 100 000 uutta työllistä vuoteen 2030 mennessä.

- ◆ Tarvitsemme työnhakuviisumin, jonka puitteissa on mahdollista etsiä ja tehdä töitä sekä käynnistää yritystoimintaa, mutta sosiaaliturvaan ei ole oikeutta.
- ◆ Maassa jo olevien ulkomaalaistaustaisten työllisyysastetta nostetaan siirtämällä kotoutumista kohti työelämää, keventämällä kielitaitovaatimuksia ja poistamalla kotihoidontuki.
- ◆ Maahanmuuttajia keskitytään houkuttelemaan maista, joista todennäköisyys muuttaa Suomeen on suurin: lähialueen maista, joissa on Suomea heikompi elintaso, esimerkiksi Baltian maista ja Venäjältä.

Työperäinen maahanmuutto on epätoivoisen hidas prosessi Suomessa. Yrityksillä on pulaa osaajista, mutta maahanmuutosta ei ole nykyisellään avuksi. Prosessi on ennakoinnaton ja tolkuttoman pitkä.

Maahanmuutossa on siirryttävä työperäisyydestä osaamisperusteisuuteen. Sen sijaan, että arvioimme maahanpääsyn edellytyksiä työpaikan perusteella, meidän tulee arvioida maahan pyrkivän todennäköisyyksiä työllistyä ja työllistää. Mikäli maahan pyrkivällä on riittävä osaaminen tai työkokemus, hänen tulee saada tilapäinen työnhakuviisumi. Tarvitsemme työnhakuviisumin, jonka puitteissa on mahdollista etsiä ja tehdä töitä sekä käynnistää yritystoimintaa, mutta sosiaaliturvaan ei ole oikeutta. Jos töitä löytyy työnhakuviisumin

voimassa ollessa, syntyvät edellytykset pitkäaikaiselle oleskeluluvulle. Jos töitä ei löydy, oikeutta pitkäaikaiseen oleskelulupaun ei muodostu.

Ei töitä, ei oleskelulupaa.

Uudistuksen myötä tarjotaan mahdollisuus tulla etsimään ja tekemään töitä Suomeen niille, joilla on hyvät mahdollisuudet saada työpaikka. Todennäköisyyksiin perustuva malli mahdollistaisi nykyistä paremmin myös sen, että kyvykäs ihminen voi tulla Suomeen perustamaan uuden yrityksen.

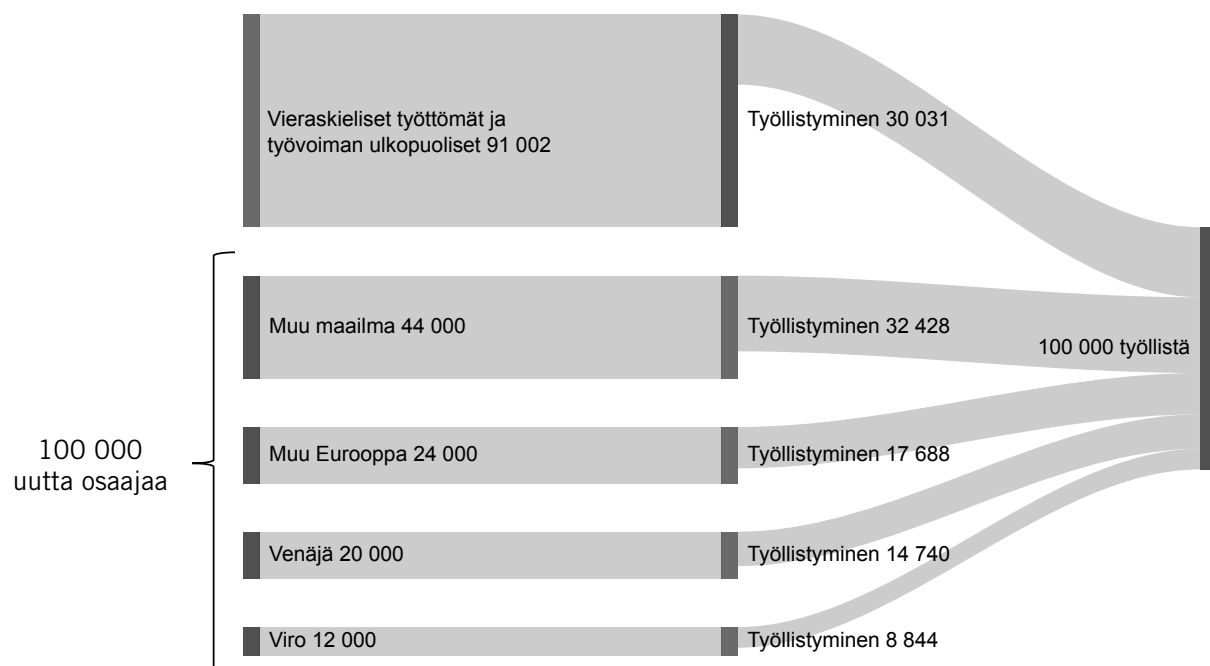
Osaamisperusteisen maahanmuuton vauhdittaminen ratkaisee monta talouden ongelmaa. Pula

osaavasta työvoimasta vaivaa laajasti eri aloja ja uhkaa vähentää investointeja Suomessa.¹ Lisäksi pidemmän aikavälin haasteita kansantaloudessa, kuten heikkenevää huoltosuhdetta ja huolta eläkejärjestelmän kestävydestä, voidaan helpottaa maahanmuuton avulla (ks. ss. 6–7). Maahanmuuttajien määrää pitää kuitenkin kasvattaa tuntuvasti ja maahanmuuttajien työllisyysastetta pitää parantaa, jotta merkittäviä vaikutuksia saadaan aikaiseksi.

Suomen tulee sitoutua tavoittelemaan nykyennusteisiin nähden 100 000 uutta osaajaa enemmän vuoteen 2030 mennessä. Vuosittaisen maahanmuuton tason ennustetaan olevan noin 32 000 vuodessa ja maastamuuton noin 17 000 vuodessa, jolloin nettomaahanmuutto on 15 000. Jotta 100 000 uuteen osaajaan päästäisiin, pitäisi maahanmuuton kasvaa 2 750:lla joka vuosi saavuttaen 54 000 hengen tason vuonna 2030.

Mutta mistä etsiä osaajia? Suomea on kovin vaikea markkinoida houkuttelevana maana kaukaa tulevalle. On realistista ajatella, että todennäköisimmin uusia osaajia voi tulla Suomeen niistä maista, joista heitä on aikaisemminkin tullut. Nykyisistä vieraskielisistä 20 prosenttia puhuu venäjää ja 12 prosenttia Viroa. Muita eurooppalaisia kieliä puhuvia on noin 24 prosenttia. Loput 44 prosenttia puhuvat Euroopan ulkopuolisia kieliä. Tavoitteeksi pitää ottaa, että Venäjältä muuttaisi Suomeen 20 000 osaajaa enemmän kuin ennusteessa. Virosta uusia

KUVIO 1. 100 000 uutta osaajaa ja 100 000 uutta työllistä

osaajia tulisi 12 000, muualta Euroopasta 24 000 ja muualta maailmasta 44 000 (Kuvio 1).

100 000 uuden osaajan lisäksi Suomeen muutetaan jatkossakin myös muista syistä. On kuitenkin tärkeää pitää erillään osaamisperusteinen maahanmuutto sekä pakolaisuuteen ja muuhun ihmisten suojeluun liittyvät kysymykset.

Uusien osaajien houkuttelu ei yksistään riitä, vaan heidän pitää myös työllistyä. Tavoitteeksi tulee ottaa, että uusien osaajien työllisyysaste on vähintään sama kuin kantaväestöllä (73 %). Uusista venäjänkielisistä työllistyisi tässä skenaar-

iossa noin 15 000 henkeä, vironkielisistä 9 000, muista eurooppalaisista 18 000 ja muualta maailmasta 32 000.

Lisäksi tulee tavoitella sitä, että jo maassa asuvien vieraskielisten työllisyys kohenee nykytasosta noin 10 prosenttiyksikköä ja nousee lähelle kantaväestön työllisyysastetta. Tämä tarkoittaisi sitä, että työttömistä ja työvoiman ulkopuolisista vieraskielisistä työllistyisi noin 30 000 henkeä. Tavoitteiden saavuttaminen edellyttää merkittäviä politiikkauudistuksia. Esittelemme 10 uudistusta, joiden avulla tavoitteet ovat saavutettavissa.

10 uudistusta – 100 000 uutta työllistä

Kun ihminen on valmis jättämään kotinsa ja muuttamaan toiseen maahan, hän haluaa parantaa omaa ja mahdollisesti perheensä hyvinvointia. Yksikään ihminen ei muuta Suomeen, jotta voisi ratkoa uuden kotimaansa kestävyysvajetta ja taloudellista huoltosuhdetta.

Maailmantalouden näkökulmasta pyrkimys korkeaan hyvinvointiin on omiaan lisäämään tuottavuutta. Amerikkalaisen taloustieteilijän Michael Clemensin mukaan kansainvälisen muuttoliikkeen vapauttamisessa piilevät valtavat potentiaaliset vaikutukset maailmantalouteen. Hänen mukaansa jo viiden prosentin nykyistä suuremman maahanmuuton salliminen köyhistä maista rikkaisiin maihin antaisi suuremman hyvinvointilisän, kuin mitä on mahdollista saavuttaa pääoman ja tavaroiden liikkumisen vapautuksella yhteensä.² Kun alhai-

sen tulotason maasta muuttaa Suomeen, ihmisen tuottavuus moninkertaistuu ja maailman kokonais-tuotanto kasvaa.

Osaamisperusteisen maahanmuuton kasvattaminen ei ole yksinkertaista, sillä osaajista käydään maailmanlaajuisista kilpailua. Ikääntyvän väestön aiheuttamat haasteet vaivaavat monia muitakin länsimaita, ja myös muualla osataan laskea osaajien tuomat hyödyt yhteiskuntaan.

Suomalainen keskustelu työperäisestä maahanmuutosta on epärealistista. Suomesta luodaan kuvaa paikkana, jonne kaikki haluavat tulla.

Todellisuudessa monikaan ei halua tulla juuri Suomeen, vaan osaajien houkuttelemiseksi on tehtävä paljon nykyistä enemmän. Ei ole selvää, että Suomi selviää muuttovoittajana osaajien maailmanlaajuisessa muuttoliikkeessä.

Esitämme, että käynnistämme kymmenen kohdan ohjelman, jolla Suomeen saadaan 100 000 uutta työllistä vuoteen 2030 mennessä. Tavoitteena on lisätä osaamisperusteista maahanmuuttoa, nostaa Suomessa olevien maahanmuuttajien työllisyyttä ja varmistaa, että maahanmuuttajien Suomessa syntyneet lapset ovat rinta rinnan kantaväestön kanssa koulutustasolla ja työmarkkinoilla pärjäämisellä mitattuna.

1 Työnhakuviisumi osaajille

Tarvitaan työnhakuviisumi, joka mahdollistaa työnhaun Suomessa ihmisille, joilla on hyvät edellytykset työllistyä. EU:n ulkopuoliset osaajat voisivat hakea viisumia Suomen edustustosta. Mikäli koulutustason, osaamisen tai työhistorian vaatimus täyttyy, saa luvan tulla Suomeen määräajaksi (esim. 6 tai 12 kk) etsimään ja tekemään töitä tai käynnistämään yritystoimintaa.

Viisuminhaltijalla olisi oikeus oleskella Suomessa laillisesti ja tehdä työtä. Hänellä ei olisi oikeutta suomalaiseseen sosiaaliturvaan. Mikäli työnhakija työllistyy, hänelle myönnetään oleskelulupa työn perusteella. Mikäli ei työllisty, oleskelulupaa ei synny.

Osaajista käydään maailmanlaajuisista kilpailua.

2 Houkutellaan enemmän opiskelijoita

Kokeneiden osaajien lisäksi on järkevää houkutella Suomeen potentiaalisia huippuosajia, jotka valmistuvat yliopistoista. Suomella on hyviä yliopistoja ja korkeakouluja, joissa suomalaissyntyisten opiskelijoiden vähentymiseen on syytä pikkuhiljaa alkaa varautua, kun ikäluokat pienevät. Ellei katoa korvata ulkomaalaisilla opiskelijoilla, yliopisto- ja korkeakouluverkoston supistaminen on edessä viimeistään 2030-luvulla. Toisaalta ulkomaalaiset opiskelijat ovat jääneet Suomeen kohtalaisen hyvin (ks. s. 9), mutta opiskelijoiden määrä on ollut vähäinen. Ainakin suurimmat yliopistot ovat jo viime vuosina lisänneet opiskelijamarkkinointia potentiaalisten opiskelijoiden lähtömaissa sekä keskittyneet parantamaan ulkomaisten opiskelijoiden palveluita erityisesti liittyen opintojen aloitukseen sekä työllistymiseen.

3 Keskitetään houkuttelemaan osaajia Suomen lähialueilta ja Euroopan unionista

Euroopan unionin sisäisen liikkuvuuden vauhdittaminen kohentaisi tuottavuutta ja lähentäisi kauppasuhteita, joten se on myös komission toiveissa. EU:n sisällä korkea työttömyysaste vaivaa monia maita, joten työvoimaa voisi löytyä myös EU:n sisäلتä. On järkevää keskittyä ihmisiin, joille Suomeen muutto on selkeä parannus hyvinvointiin ja muuttaminen Suomeen on realistista.

Suomeen muutetaan siksi, että oma ja perheen hyvinvointi kasvaa. Suomeen muuttamisen alttius on sitä todennäköisempi, mitä lähempänä Suomi sijaitsee maantieteellisesti ja mitä enemmän kyseisestä maasta on jo Suomeen muutettu. Käytännössä nämä rajaukset tarkoittavat sitä, että Suomen tulisi yhä enemmän kääntää katsetta Baltian maiden asukkaiden ja venäläisten houkutteluun. Toisaalta korkeakouluetuille maantieteellinen etäisyys ei ole yhtä merkittävä tekijä kuin matalammin koulutetuille, joten myös muualta Euroopasta kannattaa houkutella korkeakoulutettuja alhaisemman tulostason maista.

Suomen tulee kääntää katse Baltiaan ja Venäjälle.

Järjestelmä voi karkottaa tai houkutella muuttajia. Myös Suomessa on käytössä esimerkiksi veroporkkana, joka takaa suurituloisille maahanmuuttajille muuta väestöä alhaisemman tuloveroasteen ensimmäisiksi vuosiksi. Veroporkkanoiden toivuudesta on tutkimusnäyttöä sekä maiden välillä että maiden sisällä.³ Lupaprosessien nopeuttaminen, ammattipätevyyksien helpompi hyväksyminen, verotuksen keventäminen, perheenjäsenten työllistymisen edistäminen sekä kansainväliset päiväkodit ja koulut tekisivät Suomesta nykyistä houkuttelevamman paikan myös ulkomaisille erityisosajille.

4 Lopetetaan suomen ja ruotsin kielen vaatiminen

... sieltä, missä kotimaisten kielten taito ei ole aivan välttämätöntä. Jo tällä hetkellä merkittävä osa maahanmuuttajista työskentelee tehtävissä, joissa pärjää englannin kielellä. Myös julkisen sektorin on syytä tarkastella, voiko vaatimuksista suomen ja ruotsin kielen osaamisesta tinkiä, ja onko esimerkiksi konsulttiselvityksiä mahdollista teettää yhä useammin englanniksi. Työllistymisensä tärkeimmäksi esteeksi maahanmuuttajat arvioivat juuri kielitaidon puutteen.⁴

Kuulua olisi syytä kuroa kiinni kahdesta suunnasta: sekä parantamalla kielikoulutuksen laatua ja saatavuutta että tarkastelemalla kriittisesti, onko vaatimus suomen tai ruotsin kielen taidosta aina perusteltu. Kielikoulutusta on lisättävä tai parannettava, sillä alle viidennes maahanmuuttajista hallitsee kielikurssin jälkeen riittävän suomen kielen taidon ammatilliseen koulutukseen, joten nykyisellään kielen opetus ei ole riittävää.⁵

5 Toteutetaan kotouttamista työelämässä – ei kursseilla

Kotoutumistoimien vaikuttavuus paranisi, kun kieltä ja ammattitaitoa opittaisiin kurssien sijasta työn ohessa.

Erityisesti pakolaistaustaisten työllistymistä auttaa kotoutumisen painopisteen siirtäminen työssä oppimiseen.⁶ Kotoutujalla olisi sekä mahdollisuus oppia ammattisanastoa työssä että opiskella esimerkiksi päivän viikossa. Näin kielitaito ja työkokemus karttuisivat saman tien. Työnantajalle kustannukset korvattaisiin palkkatuen avulla.

6 Maahanmuuttajataustaisten lasten koulutukseen enemmän rahaa

Käytännössä tämä tarkoittaa lisäresursseja kouluihin alueilla, joissa on paljon alhaisen sosioekonomisen aseman perheitä. Ongelma ei siis niinkään ole maahanmuuttotaustassa, sillä osa maahanmuuttajataustaisista ryhmistä pärjää kantaväestöä paremmin, vaan heikomman sosioekonomisen taustan omaavien lasten pärjäämisessä yleensä⁷ (Ks. s. 10).

7 Vahvistetaan pakolaistaustaisten työkykyä

Pitkä vastaanottokeskuksissa vietetty aika sekä turvapaikkahakemuksen käsittelyn viivästyminen heikentävät pakolaistaustaisten maahanmuuttajien työllisyystulemia ja uhkaavat mielenterveyttä.⁸

Työkyvyn parantamiseksi turvapaikkahakemusten käsittelyä on nopeutettava ja mielenterveyspalveluja on lisättävä. Lähi-idästä ja Pohjois-Afrikasta tulevat maahanmuuttajat arvioivat työkykynsä selvästi muita maahanmuuttajia sekä kantaväestöä heikommaksi ja kokevat erityisesti psyykkistä kuormittuneisuutta muita taustamaaryhmiä useammin.

8 Naisten työllisyyden hyötyjen korostaminen

Moni maahanmuuttaja tulee mies-elättäjämallin maasta.⁹ Suomalaisessa yhteiskunnassa perheen on kuitenkin vaikea tulla toimeen yhden elättäjän varassa ilman yhteiskunnan taloudellista tukea. Maahanmuuttajanaisia tulee ohjata entistä määrätietoisermin kohti työelämää. Työllistymisveroaste on erittäin korkea erityisesti työttömyydestä pienipalkkaiseen työhön siirtyvälle.

Kahden huoltajan, yhden työssäkäyvän taloudessa työllistymisveroaste on noin 65 prosenttia.¹⁰ Pienipalkkaisen maahanmuuttajanaisen työllistyessä jokaisesta tienatusta eurosta jää siis vain 35 senttiä itselle.

Heikot taloudelliset kannustimet työllistyä korostavat tarvetta motivoida maahanmuuttajanaisia muilla keinoin työllistymään. Positiiviset vaikutukset omaan integroitumiseen, lasten menestykseen koulussa ja työmarkkinoilla sekä tieto oman eläkkeen kohenemisesta ovat tärkeitä työllistymisen kokonaisuhyötyjä korostavia tietoja.

9 Yhteiskunnallisesta osallistumisesta pitää tehdä maahanmuuttajille helpompaa

Myös monipuolinen järjestötoiminta edesauttaa integroitumista. Lähidemokratiaan osallistumisen (esim. kunnallispolitiikassa tai koulujen johtokunnissa) pitäisi olla nykyistä paremmin mahdollista myös englanniksi.

Vuoden 2021 kunnallisvaaleissa vieraskielisistä äänioikeuttaan käytti vain 23 prosenttia, kun koko väestössä äänestysaktiivisuus oli lähes 54 prosenttia.¹¹ Suomalaisen järjestelmän heikko tuntemus voi myös johtaa tilanteisiin, jossa yhteiskunnan turvaverkkoa ei osata käyttää.¹²

10 Kotihoidon tuen poistaminen

Kotihoidon tuen poiston vaikutukset kohdistuvat myös kantaväestöön, mutta sen poisto on tärkeä uudistus etenkin maahanmuuttajien kannalta, koska se nostaa etenkin heidän työllisyyttään.

Kotihoidontukea on kutsuttu Ruotsissa naisansaksi ja syystä, sillä juuri äitiys näyttää laskevan maahanmuuttajanaisten työllisyyttä. Kotihoidontuella oleva maahanmuuttaja ei myöskään välttämättä saa lainkaan kotoutumispalveluita, esimerkiksi kielikursseja.

Kuusi faktaa maahanmuutosta Suomessa

1 Maahanmuutto ei ole toistaiseksi vaikuttanut taloudelliseen huoltosuhteeseen

Väestön ikääntyminen uhkaa hyvinvointivaltion olemassaoloa, kun työllisten määrä vähenee. Jo nyt julkinen talous on kroonisesti alijäämäinen, ja tilanne vaikeutuu edelleen tulevina vuosikymmeninä. Väestökehitys näyttää masentavalta, kun sitä tarkastelee huoltosuhteen näkökulmasta.

Vuoden 2021 väestöennusteen mukaan alle 15-vuotiaiden määrä pienenee yli 200 000:lla vuoteen 2070 mennessä.¹³ Samassa ajassa 15–74-vuotiaiden määrä pienenee 500 000:lla. Sen sijaan 75 vuotta täyttäneiden määrä kasvaa yli 500 000:lla.

Ongelmaa pahentaa viimeisten vuosien aikana vähentynyt syntyvyys. Lapsien määrä on vähentynyt vuosikymmenessä neljänneksen. Alhaisen syntyvyyden maassa syöksykierre jatkuu: kun 2010-luvun lopulla syntyneet pienet ikäluokat tulevat perheellistymisikään, lapsia syntyy entistäkin vähemmän. Kun vielä vuoden 2012 väestöennusteessa odotettiin 2050-luvulla syntyvän vuosittain yli 60 000 lasta, vuoden 2021 ennusteessa lapsia syntyy silloin enää noin 40 000 vuosittain.

Kysymys on historiallisesta muutoksesta. Sotia lukuun ottamatta emme ole koskaan ennen olleet

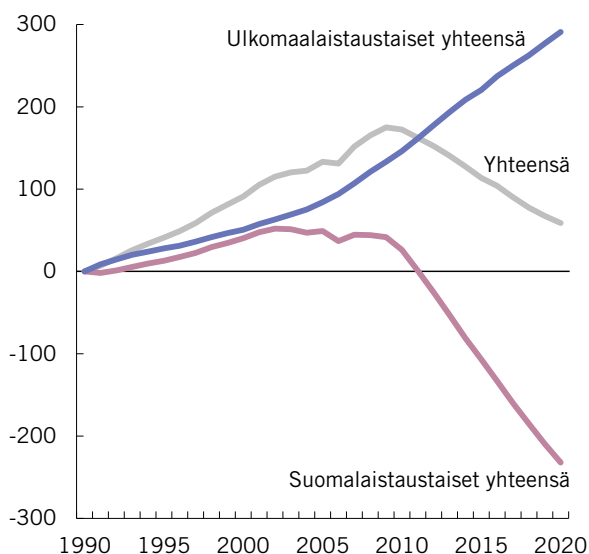
tilanteessa, jossa työikäisen väestön määrä pienenee. Hyvä taloushistoriamme on ollut vahvasti sidoksissa siihen, että työvoiman määrä kasvaa vuosi vuodelta. Suomalaistaustaisten työikäisten määrä on laskenut voimakkaasti vuodesta 2008. Ulkomaalaistaustaisten määrän kasvu on viimeisten kymmenen vuoden ajan vaimentanut työikäisten määrän pudotusta merkittävästi (Kuvio 2) Tässä valossa on selvää, että lisääntyvä maahanmuutto on merkittävin tekijä, joka voi tulevaisuudessa helpottaa huoltosuhdetta riittävästi (kuinka monta työllistä väestössä on suhteessa ei-työllisiin).

Kun vuonna 1990 sadalla työllisellä oli huollettavana sata ei-työllistä, nyt huollettavia on jo noin 125. Vuonna 2070 Tilastokeskuksen väestöennusteen mukaan huollettavia on jo 150 sataa työssäkävää kohden, mikäli työllisyysaste pysyy nykyisessä 73 prosentissa.

Huoltosuhteen kannalta huono uutinen on, että maahanmuuttajien työllisyysaste on toistaiseksi kantaväestöä alhaisempi. Hyvä uutinen on, että maahanmuuttajat ovat nuoria. Maahanmuuttajat ovat tyypillisesti alle 45-vuotiaita, joten työura on heillä usein kokonaan tai pitkälti edessä¹⁴. Työttömät tai työvoiman ulkopuolelle jäävät maahanmuuttajat ovat usein

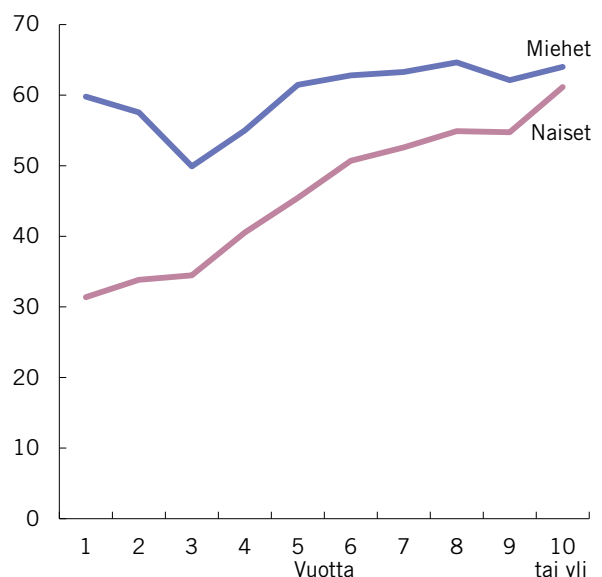
Maahanmuuttajat ovat nuoria.

KUVIO 2. Työikäisten (18–64-vuotiaat) määrän kehitys: kantaväestö ja maahanmuuttajat 1990–2020 (1990=0, 1 000 henkilöä)

Lähde: Tilastokeskus.

KUVIO 3. Vieraskielisten työllisyysaste asuinvuosien ja sukupuolen mukaan 2019 (%)

Lähde: Tilastokeskus.

työmarkkinoiden näkökulmasta hukattu mahdollisuus. Heidän työllisyysasteensa voisi olla huomattavasti korkeampi.

Vieraskielisten työllisyys paranee maassa vietettyjen asuinvuosien mukaan. Vuoden maassa asuneiden maahanmuuttajien työllisyysaste on 47 prosenttia, mutta kuusi vuotta maassa asuneiden työllisyysaste on jo kymmenen prosenttiyksikköä parempi (Kuvio 3). Maahanmuuttajanaisten työllisyysaste on ensimmäiset 10 vuotta alhaisempi kuin miesten. Vuoden maassa asuneiden maahanmuuttajanaisten työllisyysaste on vain 31 prosenttia, miesten 60 prosenttia.

Vieraskielisten työttömyysaste on noin kaksinkertainen verrattuna kotimaisia kieliä puhuviin. Vuonna 2019 vieraskielisten työttömyysaste oli 18 prosenttia, kun se vielä vuonna 2000 oli 31 prosenttia. Kotimaisia kieliä puhuvien työttömyysaste oli 2019 noin yhdeksän prosenttia.

Korkeasta työttömyydestä ja matalasta työllisyydestä huolimatta maahanmuutto ei ole toistaiseksi parantanut eikä heikentänyt Suomen taloudellista huoltosuhdetta. Maahanmuuttajista ja suomalaisista käy yhtä moni töissä (42–43 % väestöstä), vaikka maahanmuuttajien työllisyysaste on kantaväestöä matalampi. Tämä johtuu siitä, että maahanmuuttajista työkäisiä (15–64 v.) on 75 prosenttia, mutta suomalaistaustaisista vain 60 prosenttia. Taloudellinen huoltosuhte pysyy suomalaisten tasolla matalammallakin työllisyysasteella.

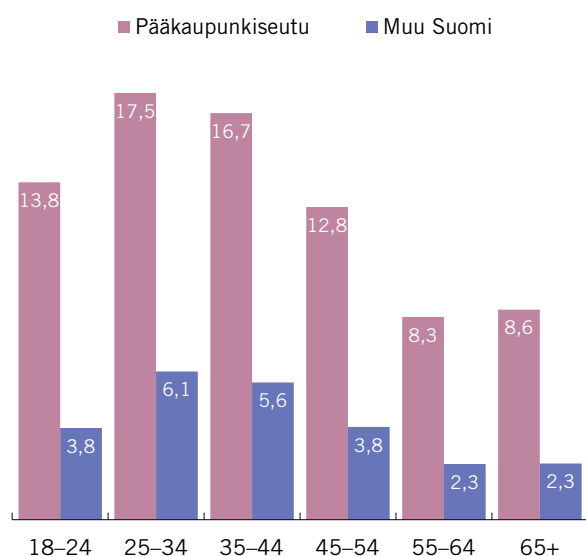
2 Maahanmuuttajien työpanos on ratkaiseva monella yksityisellä alalla

Useilla aloilla ratkaisevan suuri osa työntekijöistä on maahanmuuttajia, joiden työpanoksen puuttessa alan toiminnalle tulisi vaikeuksia. Erityisesti pääkaupunkiseudulla ja nuoremmissa ikäryhmissä maahanmuuton merkitys on keskeinen. Puolet Suomen työllisistä vieraskielisistä (n. 80 000) työskentelee pääkaupunkiseudulla, jossa vieraskielisten osuus 25–44-vuotiaista työllisistä on lähes 20 prosenttia (Kuvio 4).

Maahanmuuttajat sijoittuvat työelämässä etenkin majoitus- ja ravitsemisalalle (Kuvio 5). Pääkaupunkiseudulla 32 prosenttia toimialan työllisistä on vieraskielisiä. Muualla maassa vastaava luku on 11 prosenttia. Erilaisissa hallinnon ja tukipalveluiden toimissa (kuten turvallisuus- ja siivousala) työskentelee merkittävästi maahanmuuttajia. Myös rakentamisen toimiala on riippuvainen maahanmuuttajien työpanoksesta (pääkaupunkiseudulla 27 % toimialan työllisistä on vieraskielisiä).

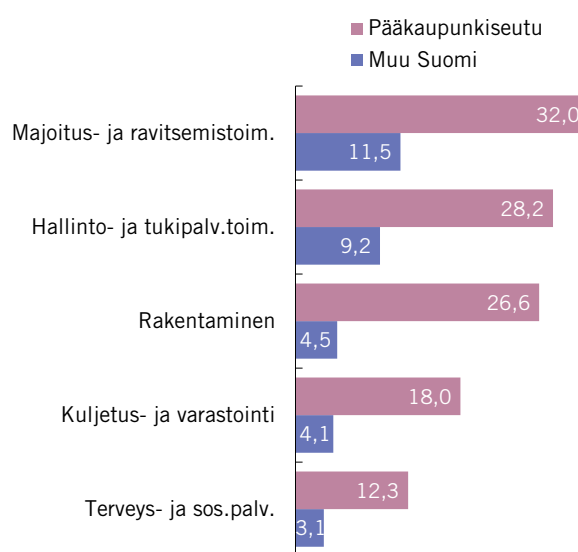
Suomi ei tulisi toimeen ilman maahanmuuttajien työpanosta. Jos maahanmuutto tyrehtyisi, ongelmia tulisi erityisesti ravintoloissa, logistikkassa ja työmailla. Ison-Britannian EU-erosta seurannut rekkakuskipula on esimerkki siitä, mitä Suomessakin tapahtuu työkäisen väestön supistuksessa, mikäli maahanmuuttoa ei saada kasvatettua.

KUVIO 4. Vieraskielisten osuus työllisistä ikäryhmittäin 2019 (%)

Lähde: Tilastokeskus.

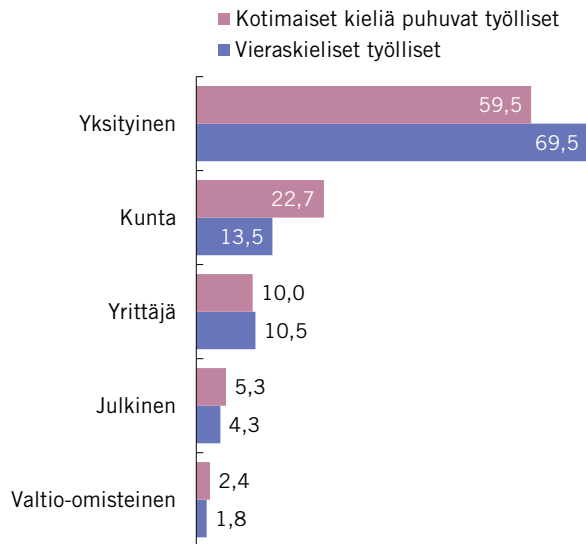
KUVIO 5. Vieraskielisten osuus eräiden toimialojen työllisistä 2019 (%)

Lähde: Tilastokeskus.

Maahanmuuttajien työpanos on merkittävä monella sektorilla, mutta julkisessa hallinnossa sekä maanpuolustuksen ja pakollisen sosiaalivaikuttamisen hallinnonaloilla vieraskielisiä on vain yksi prosentti (Kuvio 6).

KUVIO 6. Koti- ja vieraskielisten työskentelysektorit 2019 (%)

Lähde: Tilastokeskus.

Vieraskielisistä työllisistä 70 prosenttia työskentelee yksityisellä sektorilla, kun kotimaisia kieliä puhuvien kohdalla vastaava luku on 60 prosenttia. Sen sijaan kuntasektorilla vieraskielisiä on poik-

keuksellisen vähän. Ainoastaan 14 prosenttia vieraskielisistä työllisistä saa palkkansa kuntasektorilta, kun vastaava luku kotimaisia kieliä puhuvien osalta on 23 prosenttia.

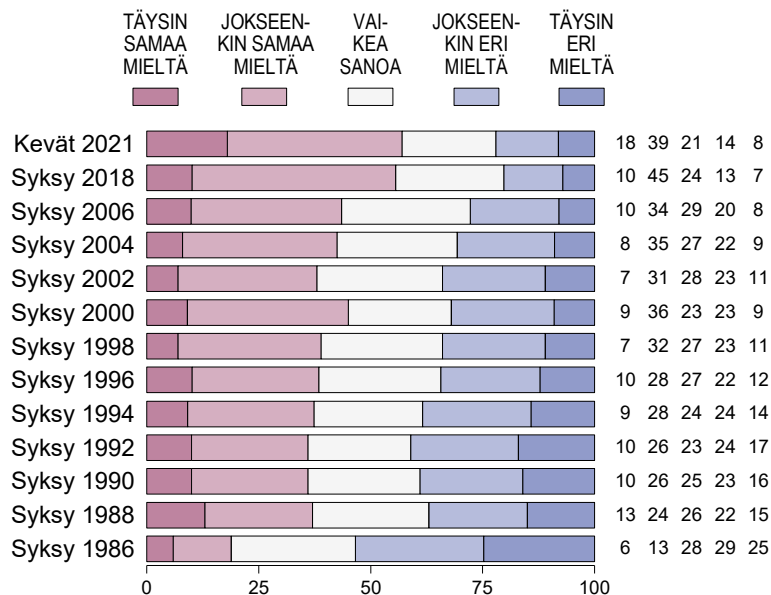
Maahanmuuttajien vähyys kuntien palkkalistoilla selittyy todennäköisesti kielivaatimuksilla. Liian tiukat kielivaatimukset saattavat tulevaisuudessa johtaa ongelmiin kunnissa, kun työvoima hupenee.

3 Suomalaisen suhtautuminen maahanmuuttoon pehmenee

Suomalaisten suhtautuminen maahanmuuttoon on ollut hyvin varauksellista, mutta asenteet ovat pikkuhiljaa muuttuneet entistä myönteisemmiksi erityisesti työperäistä maahanmuuttoa kohtaan (Kuvio 7). Suomalaiset, jotka kohtaavat maahanmuuttajia arjessaan, suhtautuvat maahanmuuttoon myönteisemmin kuin ne suomalaiset, joiden elinpiiriin ei kuulu maahanmuuttajia.¹⁵

Pehmenevistä asenteista huolimatta Suomi pärjää huonosti suoranaista rasismia mittaavissa maavertailuissa. Eurooppalaisen vertailun mukaan afrikkalaistaustaisista lähes puolet on edellisen vuoden aikana kokenut Suomessa häirintää tai väkivaltaa, kun muualla Euroopassa vastaavaa on kokenut keskimäärin joka viides. Etnisyyteen liittyvää syrjintää on kokenut samoin lähes puolet, ja vain Luxembourg kiilaa Euroopassa Suomea pahemmaksi paikaksi.¹⁶

KUVIO 7. "Ulkomaalaisten lisääntyvä työskentely Suomessa toisi maahamme hyödyllisiä kansainvälisiä vaikutteita" (%)

4 Ulkomaiset opiskelijat jäävät Suomeen

Ulkomaiset opiskelijat pysyvät tutkimusten mukaan verrattain hyvin Suomessa valmistumisensa jälkeen. Suomeen tutkintoa opiskelemaan muuttaneista kolme vuotta valmistumisen jälkeen Suomessa on yhä noin kolme neljästä alemman korkeakoulututkinnon suorittaneista ja kaksi kolmesta maisterin tai tohtorin tutkinnon suorittaneista. Osuudet ovat suurempia kuin esimerkiksi Norjassa, Tanskassa ja Hollannissa. Opiskelijoiden pysymistä maassa valmistumisen jälkeen edesauttavat perhesiteet Suomessa sekä työllistyminen.¹⁷

Opiskelijoita on tullut liian vähän.

Maassa pysymistä suurempi ongelma on, että opiskelijoita on tullut vähän. Viimeisen vuosikymmenen aikana ulkomaisten opiskelijoiden määrä on kuitenkin pikkuhiljaa lisääntynyt. Kun vuonna 2009 ulkomaalaisia opiskelijoita oli suomalaisissa korkeakouluissa noin 14 000, vuonna 2018 lukumäärä oli noussut lähes 22 000:en. Ulkomaalaisten opiskelijoiden osuus on silti vain noin seitsemän prosenttia korkeakouluopiskelijoista. Hallituksen koulutusperäisen maahanmuuton tiekartassa tavoitellaan aloittavien opiskelijoiden määrän kolminkertaistamista 15 000:een vuoteen 2030 mennessä.¹⁸

Ulkomaalaisten opiskelijoiden pysymisen todennäköisyyttä kannattaa joka tapauksessa kasvattaa. Ulkomaisten opiskelijoiden työllistyminen

Suomessa on takkuista esimerkiksi verkostojen ja kielitaidon puutteen vuoksi.¹⁹ Yliopistoissa ja korkeakouluissa on käynnistetty useita hankkeita, joiden avulla ulkomaalaisten opiskelijoiden verkostoja Suomen työmarkkinoilla vahvistetaan.²⁰

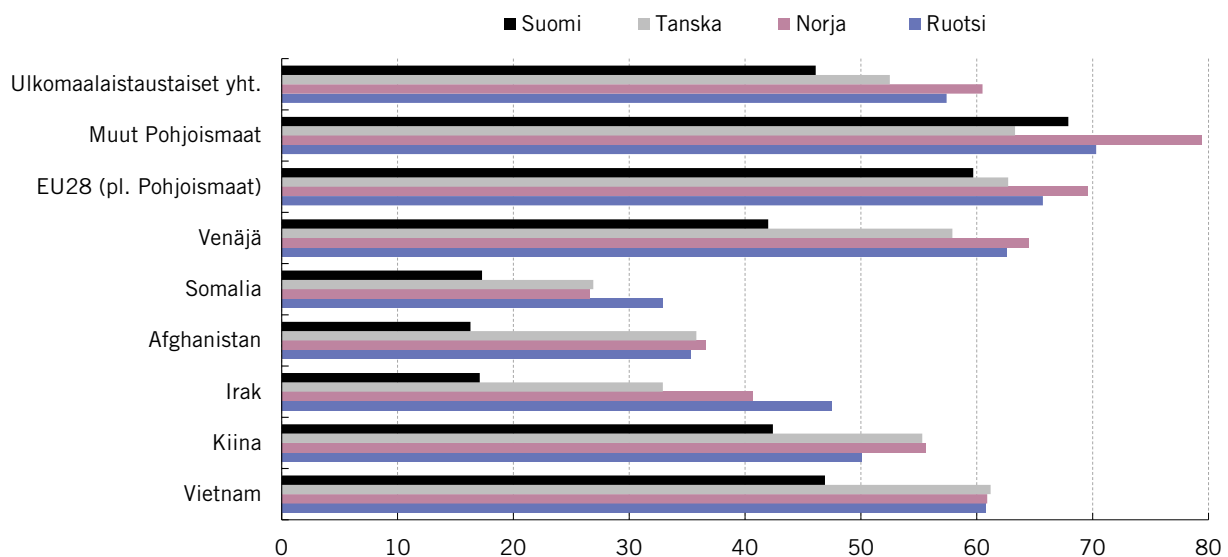
5 Maahanmuuttajanaiset työllistyvät huonosti, ja se on koko yhteiskunnan ongelma

Suomi jää jälkeen muista Pohjoismaista erityisesti maahanmuuttajanaisten työllisyysasteesta maahanmuuttajan taustamaasta riippumatta. (Kuvio 8). Naispuolisten maahanmuuttajien työllisyysaste jää selvästi jälkeen sekä miespuolisten maahanmuuttajien että kantaväestön naisten työllisyysasteesta myös korkeakoulutetuilla naisilla, joten sen kohentamiseen tulisi kiinnittää erityistä huomiota.

Valtaosa perhesyiden takia muuttavista on naisia tai lapsia.²¹ Perhesyistä muuttavien kotouttaminen olisi erityisen tärkeää, sillä he todennäköisemmin jäävät maahan pysyvämmiin kuin monet muut maahanmuuttajaryhmät. Merkittävä osa maahanmuuttajista nimittäin muuttaa pois varsin pian: vuosina 2002–2006 Suomeen tulleista maahanmuuttajista joka viides muutti pois viiden vuoden kuluessa.²²

Maassa jo asuvat ulkomaalaiset voivat toimia tärkeänä tietolähteenä mahdollisille tuleville maahanmuuttajille. He voivat siis houkutella tai karkottaa uusia tulijoita omista kokemuksistaan riip-

KUVIO 8. Ulkomailla syntyneiden 20–64-vuotiaiden naisten työllisyysasteet taustamaan mukaan eri Pohjoismaissa vuonna 2016 (%)

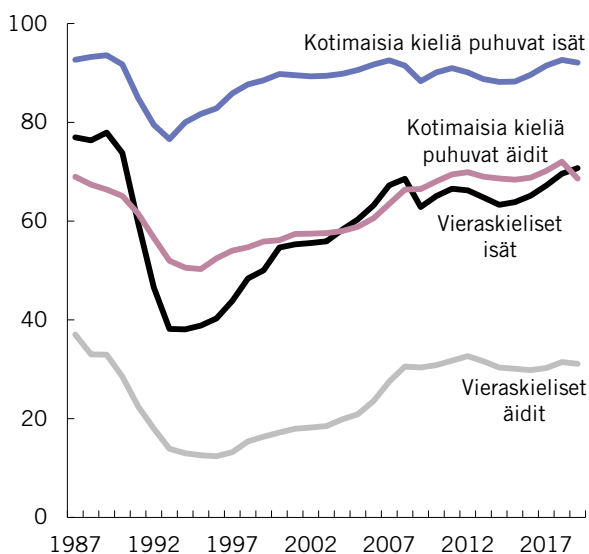
Lähde: Nordic statistics.

puen. Mikäli työn perässä Suomeen muuttavan puoliso ei löydä Suomesta työtä tai muutoin integroidu, hän tuskin edesauttaa muiden osajien houkuttelua maahan.

Myös korkeakoulutettuja maahanmuuttajia on Suomessa vailla työtä. OECD on useaan kertaan kehottanut Suomea luopumaan kotihoidontuesta, joka luo kannustimen pienten lasten äideille pysyä kotona. Äidin työllistyminen helpottaa hänen toimeentuloaan ja kotoutumistaan yhteiskuntaan sekä parantaa lasten pärjäämistä koulussa ja myöhemmin työmarkkinoilla.²³ Juuri äitiys näyttääkin laskevan vieraskielisten työllisyyttä selvästi (Kuvio 9).

Pienten lasten äitien työllisyysaste on keskimääräistä työllisyysastetta matalampi. Kotimaisia kieliä puhuvien alle kolmevuotiaiden lasten äitien työllisyysaste oli 69 prosenttia vuonna 2019 ja vieraskielisten äitien 31 prosenttia.

KUVIO 9. Alle kolmevuotiaan lapsen vanhempien työllisyysaste kielen mukaan 1987–2019 (%)

Lähde: Tilastokeskus.

6 Toisen polven maahanmuuttajien työllisyys ratkaisee paljon

Yhtään lasta ei ole varaa päästää putoamaan yhteiskunnan kerkasta. Ikääntyvän väestön maassa on tärkeämpää panostaa koulutukseen kuin hoivaan.²⁴ Vain koulutettu väestö pystyy nostamaan tuottavuutta riittävän nopeasti turvataksaan kaikkien hyvinvoinnin. Julkisen talouden kestävyyttä on syytä tarkastella vuosikymmenten aikajän-

teellä. Maahanmuuttajien Suomessa syntyneiden lasten työllisyydellä on suuri merkitys. Mikäli maahanmuuttajien lasten työllisyysaste on sama kuin kantaväestöllä, alhaisempikin ensimmäisen maahanmuuttajapolven työllisyysaste riittää kohentamaan taloudellista huoltosuhdetta.

Maahanmuuttajataustaiset jäävät suomalaisissa kouluissa huolestuttavan paljon jälkeen kantaväestöstä koulutuksen tilasta ja tuloksista kertovissa PISA-testeissä. Suomessa ero maahanmuuttajien Suomessa syntyneiden lasten ja suomalaistaustaisten välillä matematiikan osaamisessa on Euroopan suurin.²⁵ Myös koulutustaso näyttää toisen polven maahanmuuttajilla jäävän kantaväestöä jälkeen. Toiselle asteelle hakeutumisessa on suuri ero kantaväestön ja maahanmuuttajien Suomessa syntyneiden lasten välillä. Siksi voimaan tullut oppivelvollisuuden pidentäminen voi kohentaa erityisesti maahanmuuttajien koulutustasoa.

Maahanmuuttajataustaiset lapset ja nuoret näyttävät kantaväestöä useammin lipsahtavan hyvinvointiyhteiskunnan turvaverkon läpi. Esimerkiksi mielenterveysongelmiin he saavat apua huomattavasti kantaväestöä harvemmin, vaikka todennäköisesti ongelmia on vähintään yhtä paljon.²⁶ Siksi palveluissa olisi syytä kiinnittää huomiota siihen, että myös maahanmuuttajataustaiset tietävät ja tuntevat suomalaisen palveluverkon.

Aikuistuneita maahanmuuttajien Suomessa syntyneitä lapsia on maassa vielä hyvin vähän, joten toistaiseksi heidän pärjäämisestään työelämässä on tietoa niukasti. Vuonna 2020 peräti 97 prosenttia Suomessa syntyneistä ulkomaalaistaustaisista oli alle 30-vuotiaita ja lähes puolet alle kouluikäisiä. Heidän opintomenestykseensä sekä kiinnittymiseensä työelämään on tärkeää kiinnittää huomiota, sillä ulkomaalaistaustaisten joukko kasvaa nopeasti kouluikäisten ja nuorten joukossa.

Lopulta maahanmuuton talousvaikutukset ratkaisee toinen polvi. Jos suomalainen yhteiskunta onnistuu maahanmuuttajien kotouttamisessa niin, että nuoret onnistuvat opinto- ja työurallaan kuten kantaväestökin, maahanmuutto hyödyttää varmasti Suomen taloutta. Vastuuta onnistumisesta ei voi kuitenkaan jättää yksin maahanmuuttajien kontolle, vaan suomalaisen yhteiskunnan on huomioitava heidän erityistarpeensa selvästi nykyistä paremmin.

On tärkeämpää panostaa koulutukseen kuin hoivaan.

Maahanmuuton viisi yleistä myyttiä

1 MYTTI: Suurin osa maahanmuuttajista on pakolaisia

Onko näin? Ei. Venäjä ja Viro ovat maahanmuuttajien merkittävimmät taustamaat ja pakolais- taustaisia on maahanmuuttajista vain murto-osa.

Maahanmuuttajat ovat hyvin heterogeeninen joukko. Työn perässä muuttavan EU-kansalaisen ja sotaa pakenevan turvapaikanhakijan niputtaminen samaan maahanmuuttajien joukkoon ei anna hyvää kokonaiskuvaa maahanmuutosta. Toisaalta maahantulon syy ei selviä rekisteriaineistoista. Se tarkoittaa, että tilastojen analysoinnissa työperäisiä maahanmuuttajia ei useissa tapauksissa voi kovin yksinkertaisesti erottaa humanitäärisestä maahanmuutosta.

Pelkästään maahanmuuttajien määrittelyyn liittyy haasteita. Ulkomaalaistaustainen on henkilö, jonka molemmat vanhemmat tai ainoa tiedossa oleva vanhempi on syntynyt ulkomailla (Taulukko 1). Ulkomaalaistaustaisilla voi siis olla myös suomalaistaustaiset vanhemmat, jos he ovat syntyneet ulkomailla.

Vieraskielinen on henkilö, jonka äidinkieli on jokin muu kuin suomi, ruotsi tai saame. Vieraskielisiin eivät siis kuulu ne ulkomaalaistaustaiset, joiden äidinkieli on ruotsi.

Ulkomaan kansalaisia on huomattavasti vähemmän kuin ulkomaalaistaustaisia tai vieraskielisiä, sillä moni maahanmuuttaja hakee aikanaan Suomen kansalaisuuden.

Maahantulon syistä kattavin tieto on vuodelta 2014. Yli puolet maahanmuuttajista tulee Suomeen perhesyistä (Kuvio 10). Tyypillisiä perhesyitä maahanmuutolle ovat rakkauden perässä muuttaminen, perheen muuttaminen työ- tai opiskeluperäisen maahanmuuttajan mukana sekä perheenyhdistämiset. Pakolaisuus on ensisijainen maahantulon syy vain noin joka kymmenennelle ulkomaalaistaustaiselle.

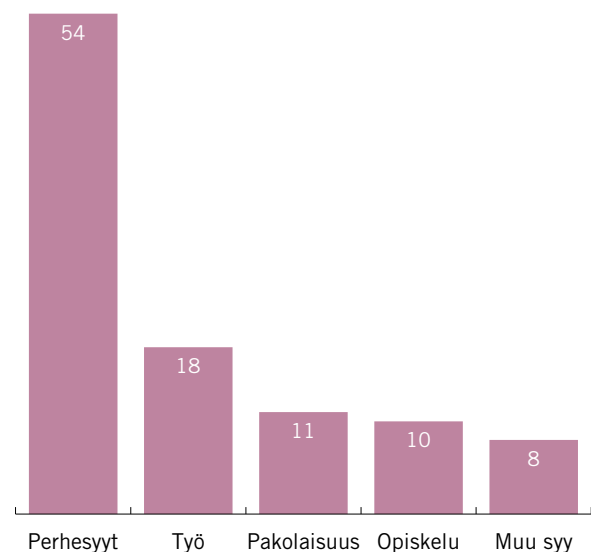
Toisaalta osa perhesyistä tulevista tulee Suomeen pakolaistaustaisten perheenyhdistämisten kautta, eikä Syyrian kriisin aiheuttama pakolaisuus vielä näkynyt vuoden 2014 tutkimuksessa. Jos tarkastellaan ulkomailla syntyneitä ulkomaalaistaustaisia taustamaan mukaan, tyypillisistä pakolaisten taustamaista (Irak, Somalia, Afganistan, Iran ja Syyria) tulleita oli vuonna 2020 vain 16 prosenttia maahanmuuttajista. Pakolaistaustaisten osuus maahanmuuttajista Suomessa on siis varsin pieni.

Taulukko 1. Suomen väestö vuoden lopussa 2020

	Lukumäärä	Osuus koko väestöstä
Ulkomaalaistaustaisia	444 031	8,0 %
Vieraskielisiä	432 847	7,8 %
Ulkomailla syntyneitä	420 766	7,6 %
Ulkomaan kansalaisia	278 917	5,0 %

Lähde: Tilastokeskus.

KUVIO 10. Ulkomailla syntyneen 15–64-vuotiaan ulkomaalaistaustaisen väestön maahanmuuton tärkein syy vuonna 2014 (%)

Lähde: UTH-tutkimus, Tilastokeskus.

2 MYYTTI: Vain huippuosaaajista on Suomelle hyötyä, koska he ovat nettoveronmaksajia

Onko näin? Ei. Maahanmuuton talousvaikutukset ovat moninaiset, eivätkä julkisen talouden hyödyt ole kuin osa.

Julkisen talouden paikkaamisen lisäksi maahanmuutolla on monia muitakin talousvaikutuksia. Maahanmuuttajat muun muassa käyvät kauppaa palvelu- ja hyödykemarkkinoilla, luovat uusia yrityksiä ja tuovat työvoimaa työvoimapula-aloille. Monilla aloilla maahanmuuttajat tekevät jo nyt merkittävän osan töistä (ks. ss. 7–8).

Maahanmuuttajien on lisäksi havaittu vahvistavan kansainvälisen kaupan intensiteettiä erityisesti lähtöalueiden kanssa.²⁷

Maahanmuuttajat voivat myös edesauttaa suomalaisten osajien pysymistä Suomessa. Oppiva, kansainvälinen ja uutta luova työympäristö on mielekäs myös kantaväestölle. Nykyisellään Suomi ei OECD-maiden vertailussa näyttäyty houkuttelevana maana osajille työmahdollisuuksissa (ks. ss. 13–14).

Lisäksi suomalaiset paluumuuttajat voivat kärsiä osin samoista haasteista kuin maahanmuuttajat, eikä Suomi ole siksi houkutteleva paikka palata. Esimerkiksi työelämän verkostojen puute voi vaikeuttaa myös suomalaisten paluumuuttajien työllistymistä.²⁸

3 MYYTTI: Maahanmuuttajat eivät työllisty

Onko näin? Osin totta. Maahanmuuttajien heikon työllisyysasteen taustalla ovat heikot lähtökohdat. He työllistyvät yhtä todennäköisesti kuin muutkin työttömät, joilla ei ole koulutusta tai työhistoriaa.

Maahanmuuttajien työllisyysaste on kantaväestöä matalampi. Tätä selittävät erityisesti työllistymistä vaikeuttavat tekijät (Taulukko 2).

On työttömiä, jotka ovat niin sanotusti helposti työllistettäviä. Heillä ei ole taustallaan yhtään työllistymistä heikentävää tekijää. Heillä on työhistoriaa, perusasteen jälkeinen tutkinto, eivätkä he ole olleet kahtena peräkkäisenä vuonna yhteensä vähintään kuutta kuukautta työttöminä. Vieraskielisistä työttömistä vain 20 prosenttia kuuluu tähän ryhmään. Kotimaisia kieliä puhuvista työttömistä helposti työllistettäviä on suurempi joukko: 36 prosenttia.

Vaikeimmin työllistyviin kuuluvat ne työttömät, joille ongelmat ovat kasaantuneet. Heiltä puuttuvat sekä työhistoria että koulutus, ja työttömyys on pitkittynyt. Vieraskielisistä työttömistä 42 prosentilla on 2–3 työllistymistä heikentävää tekijää. Kotimaisia kieliä puhuvista tähän joukkoon kuuluu 24 prosenttia.

Vieraskielisillä on siis merkittävästi vaikeammat lähtökohdat työllistyä kuin kotimaisia kieliä puhuvilla. Se vaikuttaa työllistymistodennäköisyyksiin. Työttömien työllistymistodennäköisyyksiä voidaan tarkastella seuraamalla, mitä työttömille tapahtui vuoden aikajänteellä (2018–2019).

Vieraskieliset työllistyvät yhtä todennäköisesti kuin kantaväestö, kun lähtökohdat otetaan huomioon. Helposti työllistettävistä vieraskielisistä työllistyy 42 prosenttia, kun kaikista Suomessa asuvista helposti työllistettävistä työllistyy 43 prosenttia (Taulukko 3). Jos koulutus tai työhistoria puuttuu, vain 23 prosenttia työllistyy, mutta vieraskielisistä työllistyy peräti 26 prosenttia.

Maahanmuuttajien heikon työllisyysasteen taustalla ovat heikot lähtökohdat. He työllistyvät yhtä heikosti kuin muutkin, joilla ei ole koulutusta tai työhistoriaa.

Työllisyyteen vaikuttaa toisaalta voimakkaasti myös maassa vietetty aika. Mitä pidempään suomalaisen kulttuurin on tutustuttu, sitä suurempi on todennäköisyys päästä työelämään.

Keskimäärin työllisyysaste nousee maassa vietettyjen vuosien mukaan. Vieraskielisten työllisyysasteen kehittyminen vaihtelee kieliryhmittäin

Taulukko 2. Työllistymistä heikentävät tekijät (työttömät 2019)

	0 työllistymistä heikentävää tekijää	1 työllistymistä heikentävä tekijä	2 tai 3 työllistymistä heikentävää tekijää
Vieraskieliset	7 425	14 690	15 865
Kotimaiset kielet	77 358	87 529	51 402
Kaikki	84 783	102 219	67 267

Lähde: Tilastokeskus, työssäkäyntitilasto.

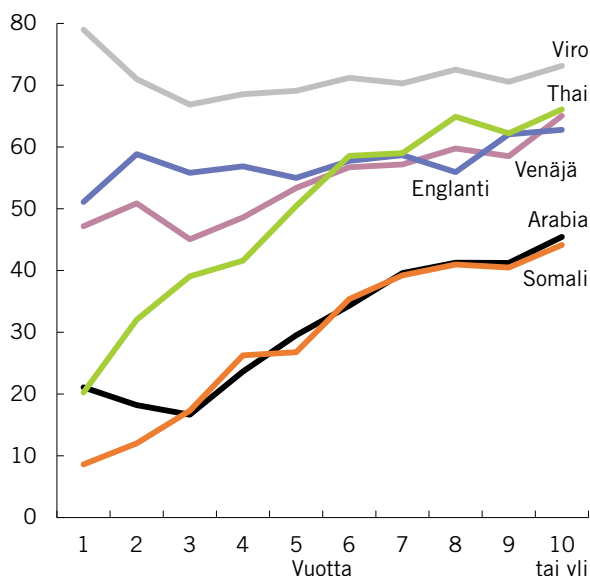
Taulukko 3. Työllistymistodennäköisyys 2018–2019 (%)

	0 työllistymistä heikentävää tekijää	1 työllistymistä heikentävää tekijää	2 tai 3 työllistymistä heikentävää tekijää
Vieraskieliset	42	26	13
Kaikki	43	23	11

Lähde: Tilastokeskus, työssäkäyntitilasto.

(Kuvio 11). Thainkielisten työllisyysaste nousee 10 maassa vietetyn vuoden jälkeen 66 prosenttiin. Somaliaa ja arabiaa puhuvien työllisyysaste nousee heikoimmin, vain noin 44 prosenttiin. Vironkielisten työllisyysaste on asuinvuosista riippumatta lähellä kotimaisia kieliä puhuvien työllisyysastetta.

KUVIO 11. Eräiden kieliryhmien työllisyysaste asuinvuosien mukaan 2019 (%)

Lähde: Tilastokeskus.

investointeja ja siten luomaan työpaikkoja. Työpaikkoja siis syntyy sitä enemmän, mitä enemmän työntekijöitä on tarjolla. Mitä enemmän on ihmisiä, sitä enemmän on kysyntää tuotteille ja palveluille, ja siten myös kysyntää työvoimalle.

Kantaväestö saattaa siitä huolimatta pelätä palkka- tai työllisyyskehityksensä heikentymistä työn tarjonnan lisääntyessä. Tutkimuskirjallisuuden perusteella maahanmuuton lyhyen aikavälin vaikutukset palkkatasoon ovat hyvin pieniä, jos niitä löydetään ollenkaan. Ylemmissä palkkaluokissa maahanmuuton vaikutus palkkoihin saattaa olla jopa vähäisessä määrin positiivinen. Matalapalkka-aloilla mahdollinen negatiivinen vaikutus palkkatasoon on joka tapauksessa ohimenevä, ja pidemmällä aikavälillä palkat jatkavat kasvuaan, sillä myös työnvoiman kysyntä kasvaa työvoiman tarjonnan lisääntyessä. Maahanmuutto myös todennäköisesti kohentaa tuottavuutta.²⁹

Usein suurin hyötyjä on kuitenkin muuttaja itse, sillä muuttamisen tavoitteena on yleensä tavoitella lisäystä omaan hyvinvointiin. Siksi Suomen kannattaa varmistaa, että osaajien hyvinvointi kohe- nee erityisen paljon juuri Suomessa.

Vaikutukset palkkatasoon ovat hyvin pieniä.

4 MYTTI: Maahanmuuttajat vievät suomalaisten työpaikat, ja kantaväestön palkat alenevat

Onko näin? Ei, hyvinvoinnin perässä muuttamien hyödyttää kaikkia.

Suurelle osalle suomalaisista maahanmuuton vaikutukset ovat myönteisiä. Työmarkkinoiden toiminta paranee, kun työvoiman saatavuusongelmista päästään eroon. Työvoiman parempi saatavuus houkuttelee yrityksiä tekemään enemmän

5 MYTTI: Huippuosaajat eivät halua Suomeen, tänne tulee vain heikosti koulutettuja

Onko näin? Toinen puoli on totta. Suomi ei näyt- täydy houkuttelevana paikkana huippuosaajille, mutta silti maahanmuuttajista 40 prosenttia on korkeasti koulutettuja

OECD:n houkuttelevuusindeksin mukaan Suomi on houkutteleva maa ulkomaisille opiskelijoille ja yrittäjille, muttei niinkään huippuosaajille.³⁰ Huip-

puosaaajien, eli maisterin tai sitä korkeamman tutkinnon omaavien kohdalla Suomi ei ole 35 maan joukosta houkuttelevimpia maita millään indeksin osa-alueella (Taulukko 4).

Muut Pohjoismaat pärjäävät selvästi Suomea paremmin, ja Ruotsi jää Suomen taakse vain tulotaso ja verotusta mittaavalla osa-alueella. Ruotsin kokonaissijoitus maavertailussa on toinen heti Australian jälkeen, kun Suomi jää sijalle 18.

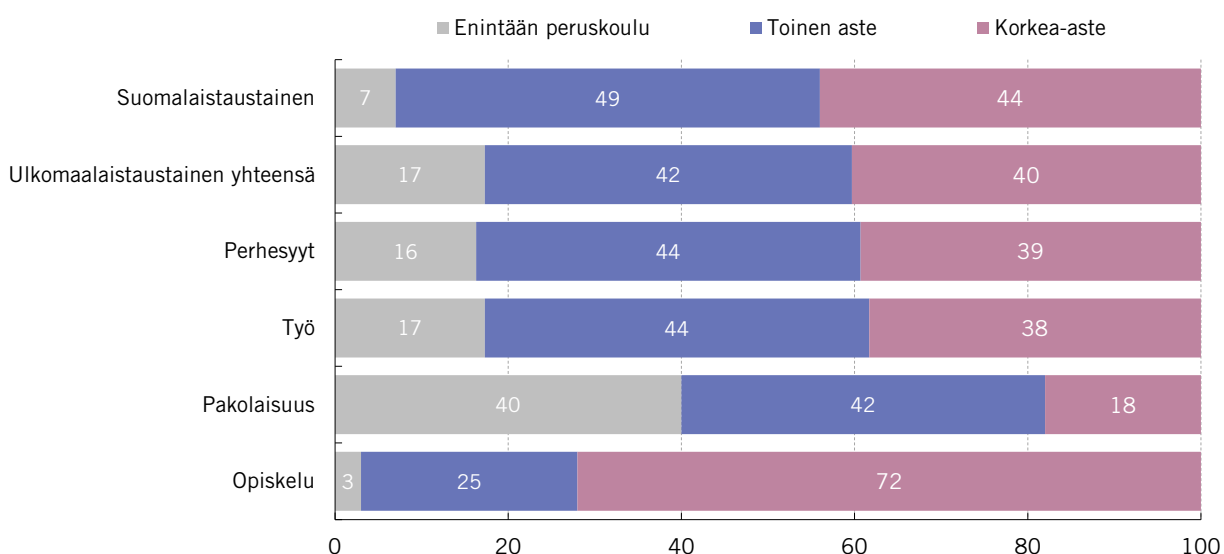
Vaikka Suomi ei näytä erityisen houkuttelevalta korkeasti koulutetuille, neljä kymmenestä työssä olevasta ulkomaalaistaustaisesta Suomessa on korkeakoulutettuja (Kuvio 12), ja osuus on vain hie- man suomalaistaustaisia (44 %) alhaisempi. Suu- rin ero koulutustasossa maahanmuuttajien ja kan- taväestön välillä tulee korkeintaan peruskoulun varassa olevien suurempana osuutena ulkomaalaistaustaisissa.

Taulukko 4. OECD:n houkuttelevuusindeksi, maan houkuttelevuus vähintään maisterin tutkinnon suorittaneille (yht. 35 maata)

	Kokonaissijoitus	Koulutettujen maahanmuuttajien mahdollisuudet edetä työralla	Tulotaso, elinkustannukset ja verotus	Tulevaisuuden näkymät (mm. väestökehitys, mahdollisuus kansalaisuuteen)	Perheystävällisyys (mm. puolison työmahdollisuudet ja työllistymisveroaste sekä koulut)	Osaamis- ympäristö (mm. panostukset tutkimukseen, internet-yhteydet, englannin kielen taito)	Inklusiivisuus (mm. kanta- väestön suhtautuminen maahanmuuttajiin)	Elämänlaatu
1.	Australia	Unkari	Chile	Portugali	Ruotsi	Yhdysvallat	Sveitsi	Norja
2.	Ruotsi	Latvia	Yhdysvallat	Kanada	Iso-Britannia	Etelä-Korea	Luxemburg	Australia
3.	Sveitsi	Tsekin tasavalta	Meksiko	Slovenia	Hollanti	Japani	Australia	Sveitsi
4.	Uusi-Seelanti	Slovakia	Sveitsi	Irlanti	Itävalta	Saksa	Uusi-Seelanti	Tanska
5.	Kanada	Yhdysvallat	Etelä-Korea	Espanja	Ranska	Ruotsi	Ruotsi	Kanada
Suomen sijoitus	18.	31.	22.	20.	21.	7.	14.	10.

Lähde: OECD Talent Attractiveness.

KUVIO 12. Suomessa asuvan ulkomaalaistaustaisen ja suomalaistaustaisen 25–54-vuotiaan väestön koulutus- rakenne maahantulon synn mukaan vuonna 2014 (%)

Lähde: UTH-tutkimus, Tilastokeskus.

VIITTEET

- 1 Valkonen ja Lassila (2021).
- 2 Clemens (2011).
- 3 Kleven ym. (2020).
- 4 Nieminen ym. (2015).
- 5 OECD (2018).
- 6 Pyykkönen (2021).
- 7 Ansala ym. (2020).
- 8 Brell ym. (2020).
- 9 Väestöliitto (2021).
- 10 Kotamäki (2014).
- 11 Tilastokeskus (2021b).
- 12 Ansala ym. (2016).
- 13 Tilastokeskus (2021a).
- 14 Kotamäki (2020).
- 15 Kurronen (2021b) ja Haavisto (2019).
- 16 Euroopan unioni (2017).
- 17 Mathies ja Karhunen (2020).
- 18 Valtioneuvosto (2021).
- 19 Alho (2020).
- 20 Esimerkiksi Haaga-Helia (2021) ja Aalto yliopisto (2021).
- 21 OECD (2017).
- 22 VATT (2014).
- 23 OECD (2017) ja Kurronen (2021a).
- 24 Siimes (2021).
- 25 OECD (2018) ja Harju-Luukkainen ym. (2014).
- 26 Ansala ym. (2020).
- 27 Päivinen (2017).
- 28 Uudenmaan liitto (2012).
- 29 Katsaus alan kirjallisuuteen teoksessa Kotamäki (2020).
- 30 OECD (2019).

LÄHTEET

- Aalto yliopisto (2021). Aalto International Talent Program, <https://www.aalto.fi/en/collaboration/aalto-international-talent-program> (haettu 18.10.2021).
- Alho, R. (2020). 'You Need to Know Someone Who Knows Someone': International Students' Job-Search Experiences, *Nordic Journal of Working Life Studies*.
- Ansala, L., Hämäläinen, U. ja Sarvimäki, M. (2020). Age at arrival, parents and neighborhoods: understanding the educational attainment of immigrants' children, *Journal of Economic Geography* 20, 459–480.
- Ansala, L., Sarvimäki, M. ja Hämäläinen, U. (2016). Slipping through the Cracks of a Welfare State: Children of Immigrants in Finland, Centre for Research and Analysis of Migration, University College London.
- Brell, C., Dustmann, C. ja Preston, I. (2020). The Labor Market Integration of Refugee Migrants in High-Income Countries, *Journal of Economic Perspectives* 34, 94–121.
- Clemens, M. A. (2011). Economics and Emigration: Trillion-Dollar Bills on the Sidewalk? *Journal of Economic Perspectives* 25, 83–106.
- Euroopan unioni (2017). Second European Union Minorities and Discrimination Survey – Main results, European Union Agency for Fundamental Rights <https://fra.europa.eu/en/publication/2017/second-european-union-minorities-and-discrimination-survey-main-results> (haettu 20.9.2021).
- Haaga-Helia (2021). TalentBoost – Kansainväliset osaajat yritysten kasvun vauhdittajina, <https://www.haaga-helia.fi/fi/ajankohtaista/hankkeet/talentboost-kansainvaliset-osaajat-yritysten-kasvun-vauhdittajina> (haettu 18.10.2021).
- Haavisto, I. (2019). Härmä sulaa – Suomalaisten maahanmuuttoasenteet pehmenevät, mutta muutos on hidas, *EVA Analyysi* No. 68.
- Harju-Luukkainen, H., Nissinen, K., Sulkunen, S., Suni, M. ja Vetteranta, J. (2014). Avaimet osaamiseen ja tulevaisuuteen – Selvitys maahanmuuttajataustaisten nuorten osaamisesta ja siihen liittyvistä taustatekijöistä PISA 2012 -tutkimuksessa.
- Kleven, H., Landais, C., Muñoz, M. ja Stantcheva, S. (2020). Taxation and Migration: Evidence and Policy Implications, *Journal of Economic Perspectives* 34, 119–142.
- Kotamäki, M. (2014). Työllistymisveroasteet Suomessa, Valtiovarainministeriön keskustelualoite.
- Kotamäki, M. (2020). Maahanmuutto – Uhka vai mahdollisuus? Teoksessa *Kestävän väestökehityksen Suomi, Väestöliitto*.
- Kurronen, S. (2021a). Maahanmuuttajanaisten loukku, *Eva Arvio* No. 30.
- Kurronen, S. (2021b). Tervetuloa töihin – Yhä useampi suomalainen on suopea työperäiselle maahanmuutolle, *Eva Arvio* No. 32.
- Mathies, C. ja Karhunen, H. (2020). Do they stay or go? Analysis of international students in Finland, *Globalisation, Societies and Education Early online*.
- Nieminen, T., Sutela, H. ja Hannula, U. (2015). Ulkomaista syntyperää olevien työ ja hyvinvointi Suomessa 2014, Tilastokeskus.
- OECD (2017). Making Integration Work: Family Migrants.
- OECD (2018). Working Together: Skills and Labour Market Integration of Immigrants and their Children in Finland.
- OECD (2019). How do OECD countries compare in their attractiveness for talented migrants? *Migration Policy Debates*.
- Pyykkönen, J. (2021). Sitkeästi työttömät – Pitkäaikaistyöttömyyden vähentäminen edellyttää isoa sosiaaliturvareformia, *EVA Analyysi* No. 92.
- Päivinen, J. (2017). Mitä tiedämme maahanmuuton taloudellisista vaikutuksista? Selvitys maahanmuuton taloudellisten vaikutusten kokonaisuudesta, <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/160396> (haettu 5.6.2021).
- Siimes, S.-A. (2021). Kun Suomi vanhenee, tärkeintä ei olekaan palvelutalo vaan koulu. TELA, <https://www.tela.fi/asiantuntijakirjoitus/10/kun-suomi-vanhenee-tarkeinta-ei-olekaan-palvelutalo-vaan-koulu> haettu (21.9.2021).
- Tilastokeskus (2021a). Väestöennuste 2021–2070, https://www.stat.fi/tii/vaenn/2021/vaenn_2021_2021-09-30_tie_001_fi.html (haettu 18.10.2021).
- Tilastokeskus (2021b). Äänestäneet kuntavaaleissa 2021, https://www.stat.fi/tii/kvaa/2021/05/kvaa_2021_05_2021-07-13_kat_001_fi.html (haettu 14.10.2021).
- Uudenmaan liitto (2012). Paluumuuttajien työllistyminen ja palvelut, *Selvitystyön raportti*. 24.
- Valkonen, T. ja Lassila, J. (2021). Väestön ikääntymisen taloudelliset vaikutukset, Valtioneuvosto.
- Valtioneuvosto (2021). Koulutus- ja työperusteisen maahanmuuton tiekartta 2035, <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/163408> (haettu 15.10.2021).
- VATT (2014). Maahanmuuttajien integroituminen Suomeen, Valtion taloudellinen tutkimuskeskus.
- Väestöliitto (2021). Maahanmuuttaneiden omat näkemykset perhepaista ja kotihoidon tuesta.

EVA Analyysin *Jäähyväiset nuivuudelle* kirjoittajat

EVA:n ekonomisti
SANNA KURRONEN

VTM, konsultti
JUSSI PYYKKÖNEN

ELINKEINOELÄMÄN VALTUUSKUNTA

Elinkeinoelämän valtuuskunta EVA on elinkeinoelämän ajatuspaja, jonka tavoitteena on edistää yhteiskunnan pitkän aikavälin menestystä. EVA toimii elinkeinoelämän ja yhteiskunnan vaikuttajien kohtaamispaikkana.

EVA tuottaa tietoa ja uusia näkökulmia julkiseen keskusteluun.

EVA Analyysit ottavat kantaa ajankohtaisiin kysymyksiin ja tarjoavat ratkaisuja yhteiskunnallisiin ongelmiin.

Analyytit löytyvät EVA:n kotisivuilta www.eva.fi.

ISSN 2342-0774 (Painettu) • ISSN 2342-0782 (PDF)